

Ülevaade riigikeele nõukoja 2024. a tegevustest

2024. a toimus üheksa nõukoja kohtumist. Keskenduti järgmistele teemadele:

1. Täiskasvanute eesti keele õppe valdkonna arendamine

Nõukoda koostas täiskasvanute eesti keele õppe tegevuskava eelnõu, mis lahendaks valdkonna juhtimise, teenuste korralduse ja tulemuslikkuse kitsaskohti. Üks eelnõu ettepanek on korraldada täiskasvanute eesti keele õppe valdkonna juhtimist ning seotud asutuste vastutusi ja rolle. Piiratud ressursside tingimustes on vaja jätkata arutelu valdkonna toimimise ja tõhususe üle. Nõukoda jätkas arutelu täiskasvanute eesti keele õppe teenuste e-keskkonna loomise üle. HTMi valmis keskkonna loomise õigusanalüüs, mille kohaselt peaks asutatama andmekogu. See annaks aluse valdkonna suunamiseks vajalike andmete koondamiseks. Täiendavalt toimusid kohtumised HTMi ja teisi infosüsteeme haldavate asutuste vahel, et täpsustada projekti ulatust ja vajadust täiendada 2023. a ärianalüüsi visiooni ja järeldusi.

2. Haridustöötajate eesti keele õpe ja tasemeeksamid

2024. a oli jätkuvalt tähelepanu all haridustöötajate keeleõpe ja tasemeeksamite sooritamine; samuti sihtrühma jagunemine eri asutuste teenuste vahel. Haridustöötajad peaksid keeleõppeks pöörduma Eesti Keele Instituuti, kus vastav tegevus on Keelesammu programmis¹ alanud. Samas on haridusasutused saanud taotleda koolitustoetust ka Eesti Töötukassa kaudu. Sihtrühma suurus on pidevas muutumises, mh seoses keeleoskuse² täpsustamisega, kuid üldine vajadus õppe järele on arvestatav. Keelesammu programmis lisandub lähiaastateks 1500–2000 õppekohta B1–C1-taseme keeleõppekursustel. Nõukoda hoiab end regulaarselt haridustöötajate keeleõppega kursis. Haridustöötajad osalesid 2024. a tasemeeksamitel, sh aprillis eraldi neile korraldatud sessioonil. Vajadus eksam sooritada on mh tulenenud 1. augustist 2024. a rakendunud muudatusest, mille kohaselt on edaspidi eesti keele oskus haridustöötajate kvalifikatsiooninõue ning ilma vajaliku keeleoskusega haridustöötajat palgata ei saa (või saab ajutiselt kuni üleminekuperioodi lõpuni).

3. Keeleseaduse väljatöötamiskavatsus

Nõukoda arutas keeleseaduse väljatöötamiskavatsust³ (VTK). VTK teemad hõlmavad mitmeid nõukoja töös olulisi aspekte, sh keelenõuded ja nende täitmine, eesti keele õppe kvaliteet (mh õpetajate kvalifikatsiooninõuete kehtestamine), tasemeeksamitele riigilõivu kehtestamine jm. Keeleõppe seisukohalt on olulised tuleviku suundumused, mh kuidas suurendada tööandja ja töötaja vastutust protsessis. Nõukoda hoiab end keeleseaduse muudatuse ettepanekutega kursis ja teeb ettepanekuid eesti keele kui riigikeele õppe valdkonna edendamiseks selles kontekstis.

4. Eesti keele kursuste hanked ja hinnastamine

2024. a koondas nõukoda ülevaate eesti keele õppe pakkumiseks kasutatud avalikest vahenditest. Viimastel aastatel on tasemekursuste hankimine märgatavas tõusutrendis ning see

¹ <https://eki.ee/keelesamm/>

² <https://www.riigiteataja.ee/akt/127072024003?leiaKehtiv>

³ <https://eelnoud.valitsus.ee/main/mount/docList/f04b35fb-fd7c-4133-833d-1b6f8e3869bf#PATIGtKR>

on mõju avaldanud nii turul leiduvate pakkujate arvule⁴ ja võimele hangetel osaleda kui ka hindadele. Haldusalati on osaliselt kasutusel piirhinnad (nt hind ühe osaleja kohta ühe tunni eest), kuid haldusalade üleselt on ühise pildi koondamine keerukas, sest hinnad sõltuvad mitmetest aspektidest (rühmade suurus, kohtade arv, keeleoskustase, piirkonnad, õpetajate tasud, teenuse pakkumise aegkriitilisus jm). Suurenevate mahtude kontekstis on oluline pöörata tähelepanu õppe kvaliteedile ja tulemuslikkusele, sh õpetajate kvalifikatsioonile.

⁴ <https://www.keeleamet.ee/keeleameti-tegevused-ja-eesmargid/keeleseaduse-ja-teiste-keeleoskust-ja-keelekasutust> (november 2024. a seisuga 166 ettevõtet, vrd november 2022. a, kui see oli veel 133).